

Turvallisuuskomitea
Säkerhetskommittén
The Security Committee

YTS 2023

Mirva Ojala
Turvallisuuskomitea
Erityisasiantuntija

Sisältö

Turvallisuuskomitea Säkerhetskommittén The Security Committee

- Turvallinen Suomi
- YTS
- Uhkamallit
- Vapaaehtoisjärjestöjen merkitys
- Henkinen kriisinsietokyky
- Alueellinen varautuminen
 - Kunnan varautuminen
 - Hyvinvointialueiden varautuminen
- Hyvinvointialueet
- Valmiuslaki

Mihin Yhteiskunnan (kokonais)turvallisuus perustuu?

EU Resilience CER

NATO Resilience 7 baseline requirements

Assured continuity of government and critical government service

Ability to deal with mass casualties

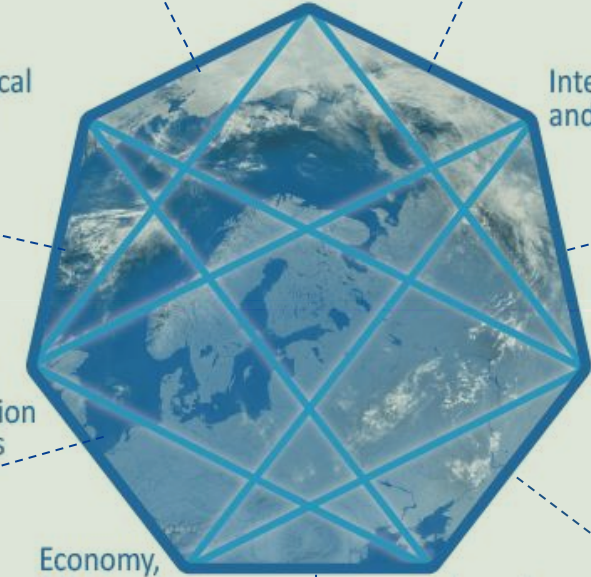
Public administration

Health

Leadership

Psychological resilience

International and EU activities

Defence capability

Functional capacity of the population and services

Internal security

Digital infrastructure

Banking

Economy, infrastructure and security of supply

Food

Energy

Transport

Resilient food and water resources

Waste water

Space

Drinking water

Financial market infrastructure

Ability to deal effectively with uncontrolled movement of people

Resilient civil communications systems

Resilient energy supplies

Resilient transportation systems

Turvallisuuskomitea & rooli

Kaikki turvallisuustoimijat
= kokonaisturvallisuusmalli

Ministeriöt ja TPK

Turvallisuus-
viranomaiset

Elinkeinoelämä

Järjestöt

Asiantuntijajäsenet

TJ
Känkänen
HVK

Pys. asiantunt.
VNK

Pys. asiantunt.
VNK

Tilap. asiantunt.
PJ Ruusunen
HVN

Tilap. asiantunt.
pj Aaltonen
SPR/Järjestöt

1. Avustaa valtioneuvostoa ja ministeriöitä -
Kokonaisturvallisuuden yhteensovittaja.
2. Kokoontuu *noin kerran kuukaudessa* ja häiriötilanteissa tarvittaessa.
3. Tärkeimmät tuotteet *Yhteiskunnan turvallisuusstrategia, Kyberturvallisuusstrategia* ja vuosittainen *Yhteiskunnan turvallisuusraportti.*

KP
Timonen
OM

VSI
Salovaara
UM

Puheenjoht.
KP Pulkkinen
PLM

Varapji
VNK

KP
Haukkala
TPK

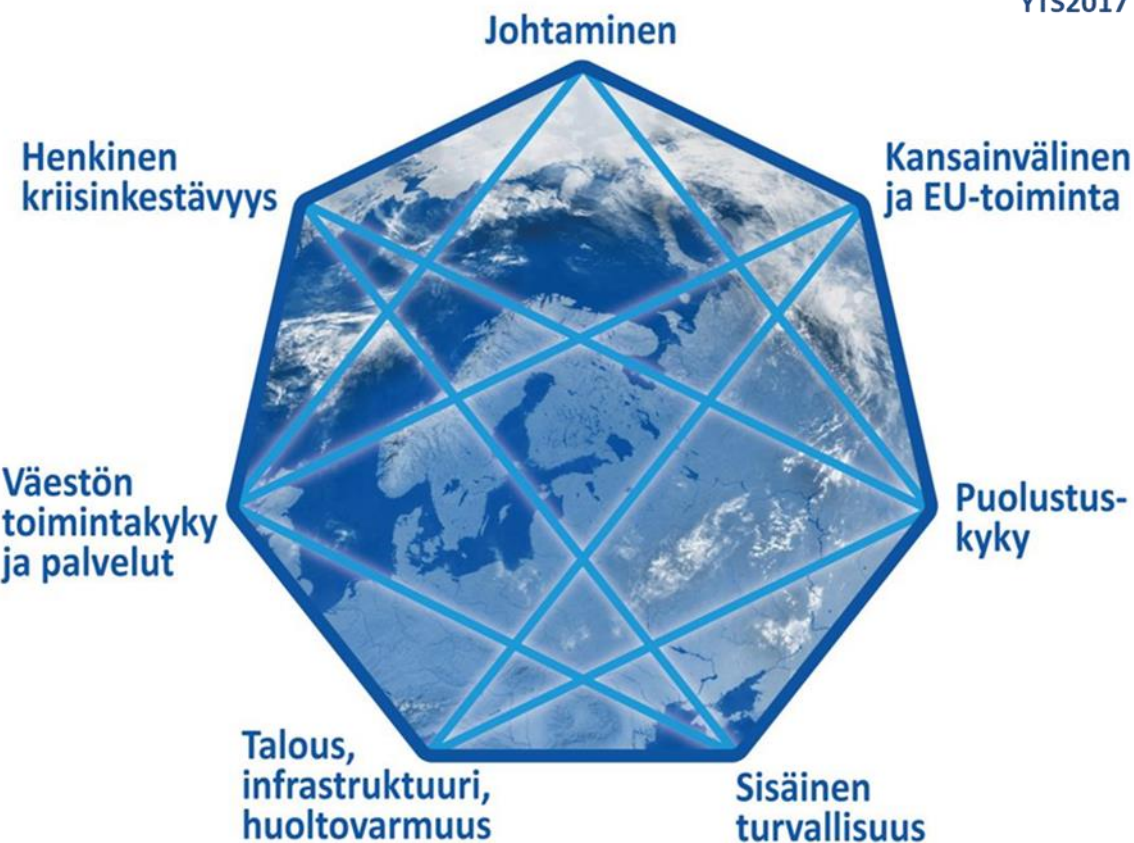
VNA Turvallisuuskomiteasta (77/2013)

KOKONAISTURVALLISUUS

on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä.

Elintärkeät toiminnot

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017

Osa 1 Kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalli (konseptiosa)

1. Johdanto
2. Kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalli
3. Elintärkeät toiminnot
4. Riskiarvio varautumisen perustana
5. Strategian toimeenpano, seuranta ja varautumisen kehittäminen

Osa 2 Hallinnonalojen strategiset tehtävät (strategiaosa)

57 strategista tehtävää (ministeriöt, hallinnonalat ja järjestöt)

Strategian päivitys käynnistettiin 5/2021. Päivitystä viivästetään Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan aiheuttaman turvallisuusympäristön nopean muuttumisen vuoksi.

Toimintaympäristömme on voimakkaassa muutoksessa

KUVA: VIATŠESLAV MADIJEVSKI / UKRINFORM / HS 2.3.2022

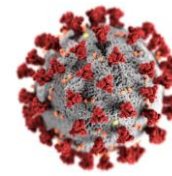
Venäjän ampuma ohjus osui lähelle hallintorakennusta Harkovassa tiistaiamuna 2.3.2022.

- Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut epävakaampaan suuntaan, ja muutoksen arvellaan olevan pitkäkestoinen.
- Ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön
 - muutosten nopeus,
 - globaalien kehityssuuntien ja ilmiöiden sekä toimijoiden yhä tiiviimpi keskinäisriippuvuus,
 - haasteiden suuruusluokka ja niiden monimutkainen luonne

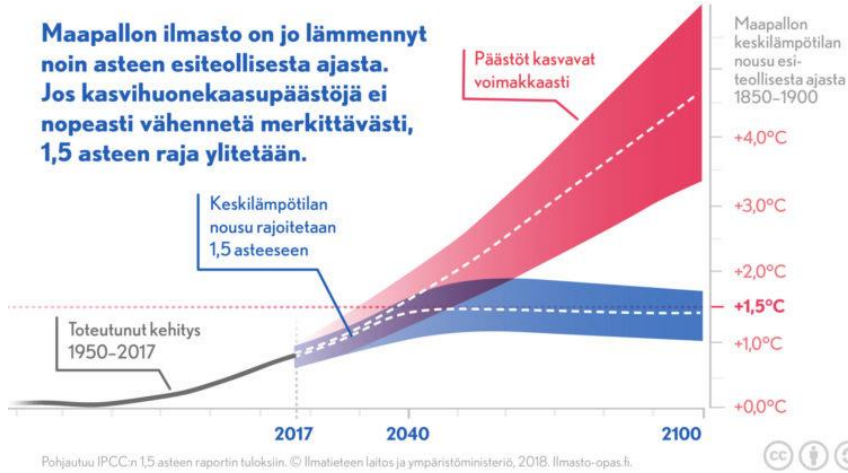
.... edellyttävät Suomelta **vahvaa kykyä ymmärtää toimintaympäristöämme ja vaikuttaa siihen sekä varautua muutoksiin.**

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko 2020.

Muutos vaikuttaa kaikilla tasolla

Maapallon ilmasto on jo lämmennyt noin asteen esiteollisesta ajasta. Jos kasvihuonekaasupäästöjä ei nopeasti vähennetä merkittävästi, 1,5 asteen raja ylitetään.

Aikaa seuraten...

STOP FAKE .ORG

THIS IS NOT DONBASS, UKRAINE

IT'S BOSNIA

**Kokonaisturvallisuuden toimintamalli
ja osaava kansalainen
ovat paras lääke monialaisiin uhkiin/ongelmiin**

Varautumisen yhteistoimintamalli

ENNAKOINTI, VARAUTUMINEN, TOIMINTAVALMIUS JA TOIPUMINEN

VIRANOMAISET

ELINKEINOELÄMÄ

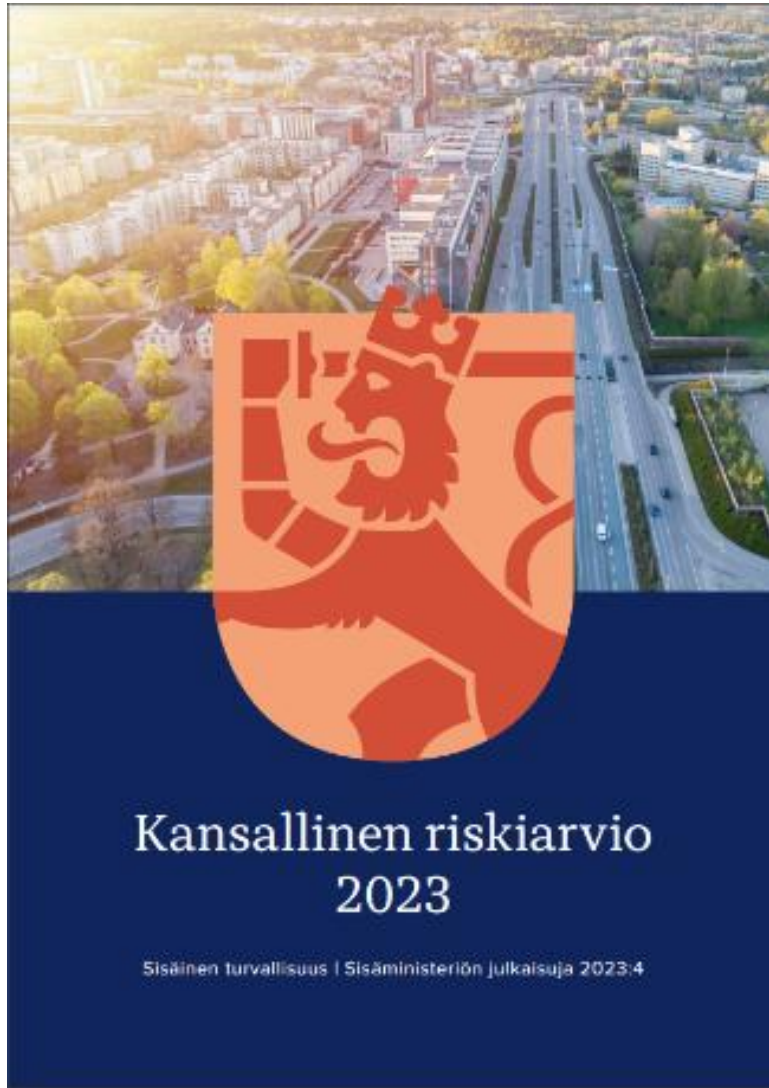
JÄRJESTÖT JA
MUUT YHTEISÖT

KANSALAISET

VARAUTUMISEN YHTEISTYÖFOORUMI

Yhteensovittaminen paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla:
yhteinen ymmärrys ja tilannekuva

Kuva 2. Uhkamallit ja häiriötilanteet 2023

Mitä suojattava? – miltä? – miten?

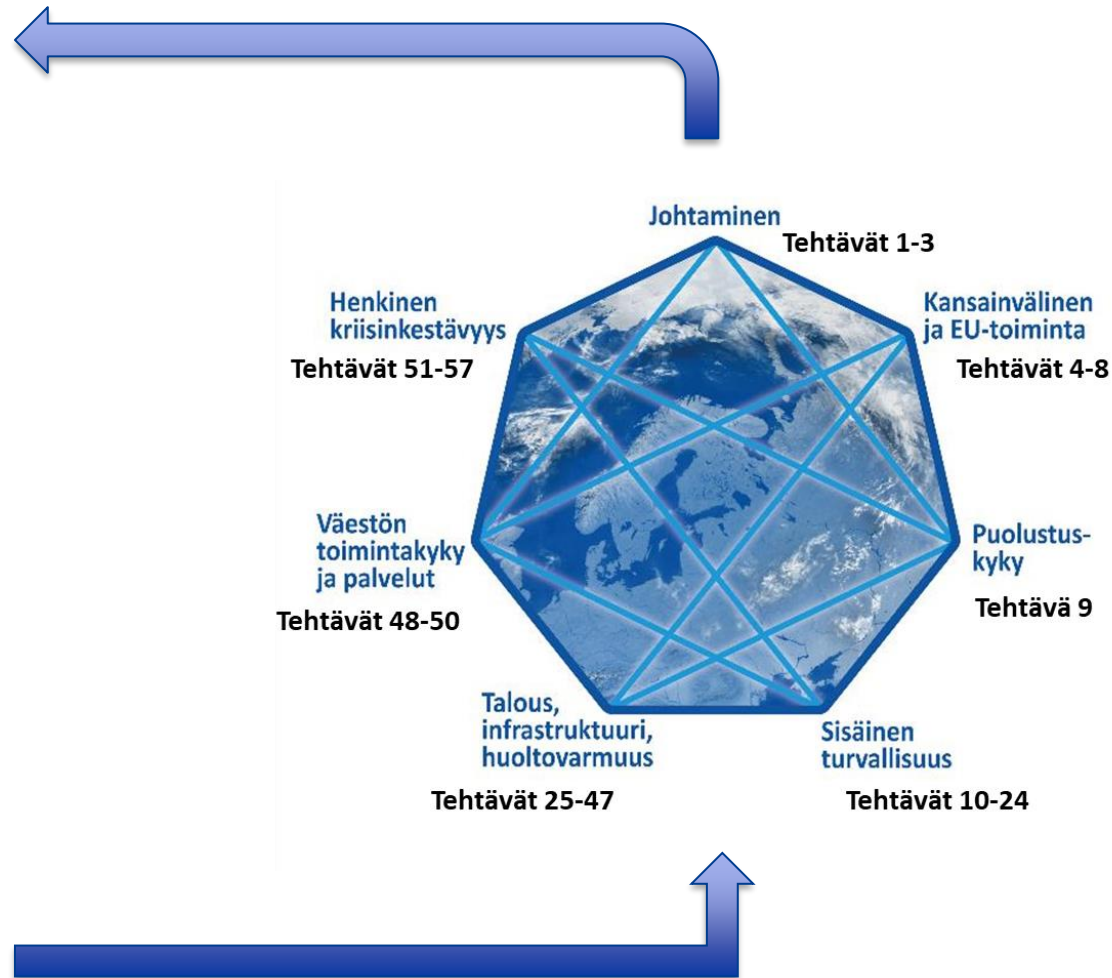
Mitä suojattava? – miltä? – miten?

Taulukko 1. Vaikutusarviointi koontitaulukossa

Uhkamalli/häiriötilanne	Uhkamalli/häiriötilanteen vaikutukset elintärkeisiin toimintoihin ja strategisiin tehtäviin						
	Johtaminen	Kansainvälinen ja EU-toiminta	Puolustuskyky	Sisäinen turvallisuus	Talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus	Väestön toimintakyky ja palvelut	Henkinen kriisinkestävyys
Informaatiovaikuttaminen	**	**	**	**	**	**	**
Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus	***	**	**	***	***	**	***
Sotilaallisen voiman käyttö	***	***	***	***	***	***	***
Laajamittainen maahantulo ja painostaminen maahantulijoita ohjaamalla	**	**	.	***	.	**	**
Yhteiskunnan rakenteisiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin tehty terroristinen tai muu väkivaltainen isku	**	.	.	***	**	**	***
Isojen väkijoukkojen, ryhmien tai yhteisöjen väkivaltainen liikehdintä tai yhteiskuntajärjestyä vaarantava toiminta	**	.	.	***	.	**	***
Julkisen talouden häiriö	.	**	.	.	**	**	**
Rahoitusjärjestelmän häiriö	**	**	.	**	***	***	***
Sähkön saannin suurhäiriö	**	.	.	**	***	***	**
Polttoaineiden saannin vakavat häiriöt	.	.	.	**	**	**	.
Tieto- ja viestintäverkkojen ja palveluiden häiriöt	**	**	.	***	***	***	**
Kuljetusten jatkuvuuden häiriöt	**	**	.	.	***	***	**
Mikrobilääkeresistenssi	.	**	.	.	**	**	.
Pandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia	**	**	.	**	***	***	***
Eläintautiepidemiat	**	.	**
Vesihuollon häiriöt	**	.
Elintarvikehuollon häiriöt ja ruoka- ja ravintoturvan heikkeneminen	**	**	**
Merellinen monialaonnettomuus	**	.	.	**	**	**	**
Vakava ydinvoimalaitosonnettomuus Suomessa tai Suomen lähialueilla	**	**	.	***	***	**	***
Useampi yhtäaikainen laaja maastopalo	.	.	.	***	**	.	.
Äärimmäisen voimakas avaruusmyrsky	.	.	.	**	**	**	.

Vaikutusarvio: Ei vaikutusta (-), Vähäinen vaikutus (*), Merkittävä vaikutus (**), Vakavasti vaarantava vaikutus (***)

Kansallinen riskiarvio 2023

Viides päivitys – mitä uutta?

YETT 2003

- Ensimmäinen poikkihallinnollinen strategia
- Uhkamallit
- Strategiset tehtävät
- Kriisijohtamisen perusteet

YETT 2006

- Edellisen konseptointi
- Mittava erityistilanteisiin varautumisen matriisi

YTS 2010

- Varautumisen laaja käsittely
- Järjestöt mukaan turvallisuustoimijoina
- Ministeriöiden huoltovarmuustehtävien kuvaus

YTS 2017

- Tiivistäminen
- Järjestöt ja kansalaiset, väestö
- Koko yhteiskunnan varautumisen näkökulma: sovellettavissa valtioneuvostotasolta maakuntiin ja kuntiin

YTS 2024

- Ajantasaisuuden tarkastus
- Koronakriisin opit ja turvallisuusympäristön muutos

Strategiset tehtävät (3) – vastuut

Henkinen kriinkestävyys

51. Kulttuuripalvelujen ylläpitäminen ja kulttuuriomaisuuden suojeleminen: **OKM**
52. Hengellisen toiminnan edellytysten turvaaminen: **OKM**
53. Nuorisotyön ja -toiminnan sekä liikunnan kansalaistoiminnan ylläpitäminen: **OKM**
54. Viestintä: **kaikki**
55. Syrjäytymisen ja eriarvoisuuden ehkäiseminen: **STM, OKM, TEM**
56. Vapaaehtoistoiminnan edistäminen: **järjestöt, kaikki**
57. Väestön toipuminen: **järjestöt, kaikki**

Johtaminen

1. Valtion ylimmän johdon toimintaedellytysten turvaaminen: **VNK**
2. Valtion ylimmän johdon tilannekuvan ylläpitäminen: **VNK**
3. Viestinnän toimivuus: **VNK, kaikki**

Kansainvälinen ja EU-toiminta

4. Suomen toiminta Euroopan unionissa; EU-asioiden kansallisen valmistelun ja käsittelyn, yhteisvastuun sekä keskinäisen avunannon turvaaminen: **VNK, kaikki**
5. Yhteyksien ja yhteistyön kehittäminen ulkovaltojen ja keskeisten kansainvälisten toimijoiden kanssa: **UM, kaikki**
6. Kansainvälinen kriisinhallinta, humanitaarinen apu sekä kansainvälinen pelastustoiminta: **UM, PLM, SM, VNK, STM, OM**
7. Suomen kansalaisten ja Suomessa pysyvästi asuvien ulkomaalaisten suojeleminen ja avustaminen ulkomailla: **UM**
8. Suomen ulkomaankaupan sujuvuuden ja häiriöttömyyden varmistaminen: **UM, TEM, MMM, LVM, VM**

Väestön toimintakyky ja palvelut

48. Väestön viimesijaisen toimeentulon turvaaminen: **STM, VM**
49. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen turvaaminen: **STM**
50. Osaamisen ylläpitäminen: **OKM**

Puolustuskyky

9. Suomen sotilaallinen puolustaminen: **PLM**

Talous, infrastruktuuri, huoltovarmuus

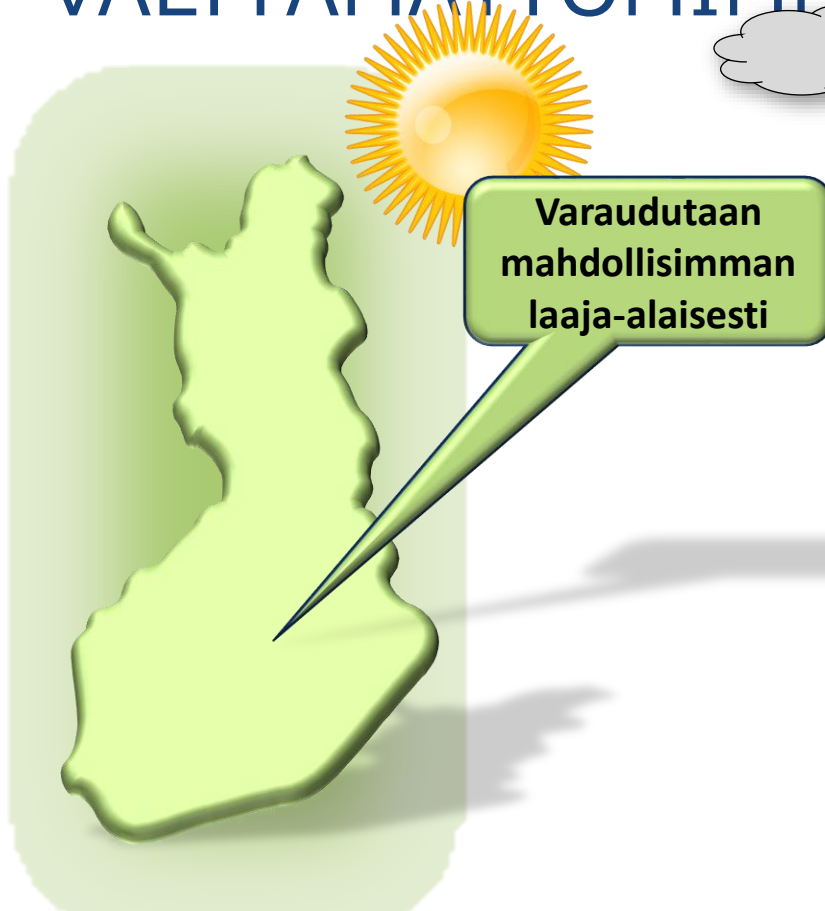
25. Taloudellisten voimavarojen hankkiminen ja kohdentaminen sekä henkilövoimavarojen varmistaminen: **VM**
26. Rahoitusjärjestelmän toiminnan turvaaminen: **VM**
27. Julkisen hallinnon ICT-infrastruktuurin ja digitaalisten palvelujen turvaaminen: **VM, VNK**
28. Sähköisten viestintäpalvelujen käytettävyyden ja saatavuuden varmistaminen: **LVM**
29. Vakuutustoiminnan turvaaminen: **STM**
30. Polttoainehuollon turvaaminen: **TEM, LVM, MMM**
31. Voimahuollon turvaaminen: **TEM**
32. Sää-, meri- ja olosuhdepalvelujen saatavuuden varmistaminen: **LVM**
33. Liikennepalvelujen käytettävyyden ja saatavuuden varmistaminen: **LVM**
34. Liikenne- ja viestintäverkkojen turvallisuuden ja toimintavarmuuden varmistaminen: **LVM**
35. Suomen huoltovarmuuteen ja ulkomaankauppaan liittyvien kuljetusten jatkuvuuden varmistaminen: **LVM, PLM, TEM**
36. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien toimivuuden sekä keskeisten tarvikkeiden saatavuuden turvaaminen: **STM, TEM**
37. Ympäristön muutosten havainnointi ja seuranta sekä muutoksiin sopeutuminen ja niistä aiheutuvien uhkien torjunta: **YM, MMM**
38. Jätehuollon turvaaminen: **YM**

39. Rakentamisen turvaaminen: **YM**
40. Asumisen turvaaminen: **YM**
41. Vesihuollon turvaaminen: **MMM, STM, YM**
42. Tulvariskien hallinta ja patoturvallisuuden valvonta: **MMM**
43. Työvoiman saannin turvaaminen: **TEM**
44. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän ylläpitäminen: **OKM**
45. Elintärkeän teollisuus- ja palvelutuotannon turvaaminen: **TEM**
46. Elintarvikehuollon turvaaminen: **MMM, TEM, LVM, STM, UM**
47. Päivittäistavara- ja huollon turvaaminen: **TEM, MMM**

Sisäinen turvallisuus

10. Oikeusturvajärjestelmän toimintakyvyn turvaaminen: **OM**
11. Vaalien toimeenpano ja demokratian edellytysten turvaaminen: **OM**
12. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen: **SM**
13. Rajaturvallisuuden varmistaminen: **SM**
14. Toimitusketjujen turvallisuuden ja tavaraturvallisuuden varmistaminen: **VM**
15. Väestön suojaaminen: **SM**
16. Meripelastustoimen suorituskyvyn varmistaminen: **SM**
17. Häätäkeskustoiminta: **SM, STM**
18. Pelastustoimen ylläpito: **SM**
19. Maahanmuuton hallinta: **SM, UM, TEM**
20. Laajamittaisen maahanmuuton hallinta: **SM, TEM**
21. Ympäristövahinkojen torjunta ja ennaltaehkäisy: **YM, LVM, TEM, SM, PLM**
22. Biologisiin uhkisiin varautuminen: **STM, MMM, PLM, UM, SM, YM**
23. Säteilyvaaratilanteiden estäminen ja niihin varautuminen: **SM, STM, MMM, YM, PLM, TEM**
24. Kemikaaliuhkiin varautuminen: **STM, SM, TEM, MMM, YM, PLM**

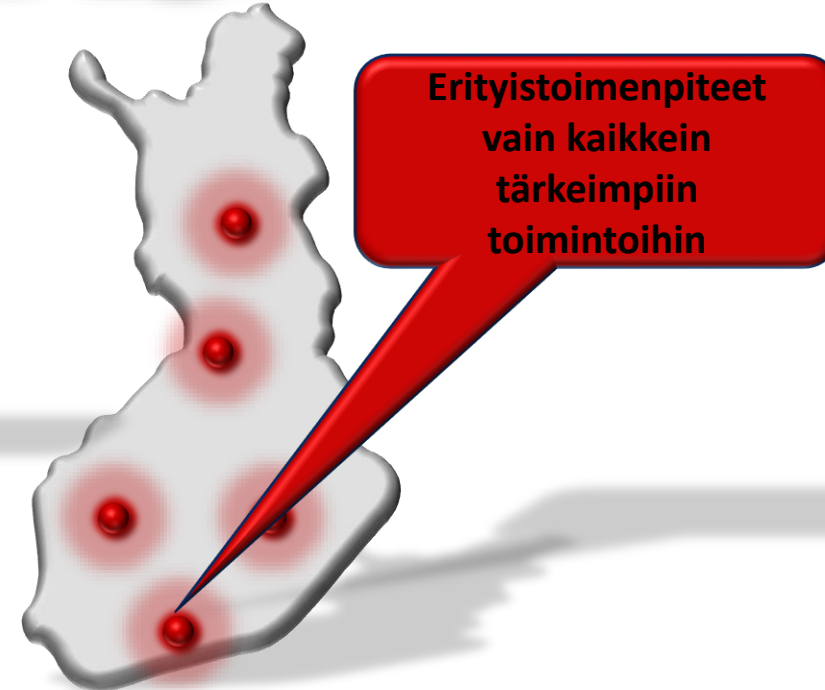
HUOLTOVARMUUS - KAIKKEIN VÄLTTÄMÄTTÖMIMMÄN TUOTOIDEN TUOTTAMINEN

Varaudutaan
mahdollisimman
laaja-alaisesti

HYVINVOINTI-SUOMI:

- Kaikki toimii
- Paljoo on varaa
- Kaikkea tarvitaan
- Tasapuolisuus
- Yksilön oikeudet

Erityistoimenpiteet
vain kaikkein
tärkeimpiin
toimintoihin

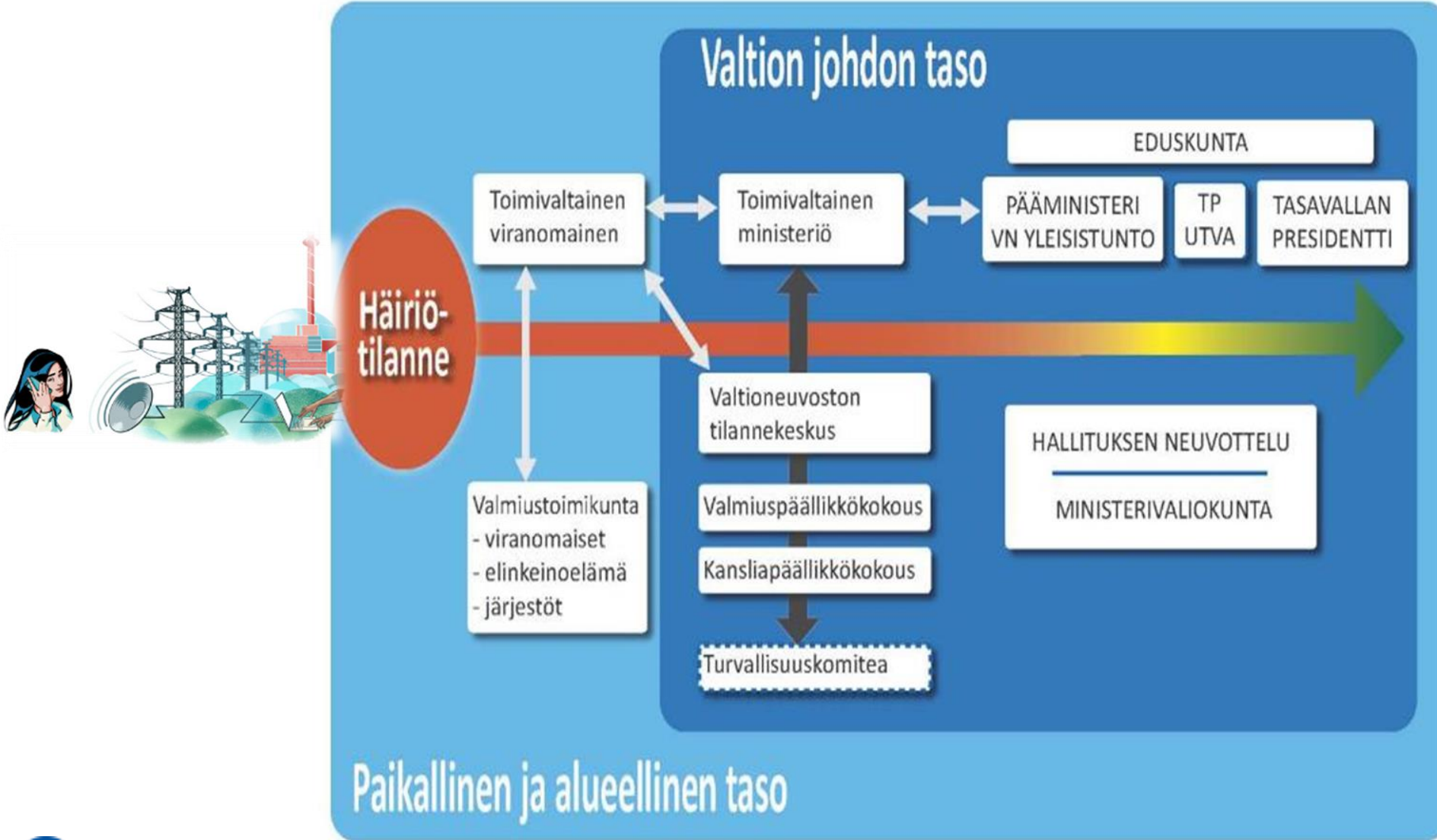
HUOLTOVARMUUS-SUOMI:

- Kaikkein välttämättömin toimii
- Niukkuus vallitsee
ja siihen on tyydyttävä
- Tasapuolisuutta ei voida taata
- Yksilön oikeuksista joudutaan tinkimään

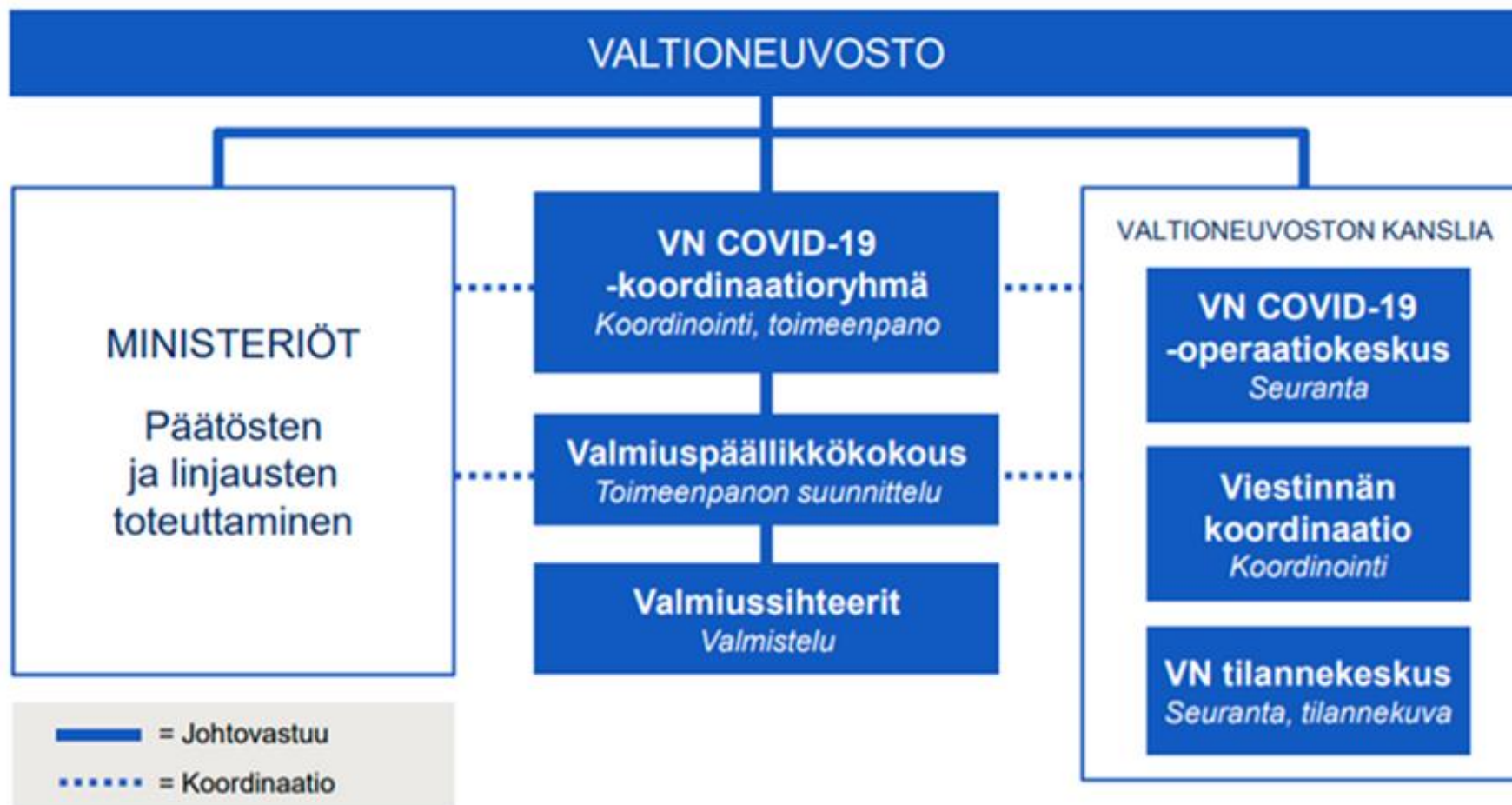
VARAUTUMISEN PROSESSI

Häiriötilanteiden hallinnan ja johtamisen yleinen toimintamalli

Valtioneuvoston poikkeusolojen johtaminen koronakriisissä

Kuntien rooli on kokonaisturvallisuuden toimeenpanossa merkittävä

Johtaminen; Kunnat osaltaan huolehtivat paikallishallinnon päätöksenteon lainmukaisuudesta ja jatkuvuudesta.

Henkinen kriisinkestävyys; Kuntien monenlaiset opetus-, sivistys-, kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan tehtävät pitävät yllä ja edistävät kuntalaisten henkistä kriisinkestävyyttä.

Väestön toimintakyky ja palvelut; Kunnilla on palveluidensa kautta merkittävä vastuu asukkaidensa toimintakyvystä ja siihen liittyvistä palveluista.

ELINTÄRKEÄT TOIMINNOT

Kansainvälinen ja EU-toiminta; Kansainvälinen yhteistyö on tärkeää kehittäessä toimintaa. Kansainvälinen ja EU:n lainsäädäntö voivat koskea myös paikallisen tason palveluntuotantoa.

Puolustuskyky; Maanpuolustustilanteessa puolustusvoimien toiminta kunnan alueella voi aiheuttaa merkittäviä rajoituksia ja väestön evakuoiteihin liittyviä tehtäviä. Valtaosa kunnan tehtävistä säilyy myös aseellisen konfliktin aiheuttamissa poikkeusoloissa.

Kriittinen infrastruktuuri; Kunnat vastaavat useista yhteiskunnan turvallisuuden kannalta kriittisistä infrastruktuurin toiminnoista kuten esim. veden-, sähkön- ja lämmön jakelusta, katujen ja kiinteistöjen kunnossapidosta ja jätehuollosta.

Sisäinen turvallisuus; Kunnilla on useita tehtäviä paikallistason arjen turvallisuuden ja turvallisuusrakenteiden ylläpidossa sekä yhteistyössä muiden turvallisuustoimijoiden kanssa.

Alue- ja paikallistason varautumisen tukeminen

22.6.2022

VN/2977/2022
VN/2977/2022-PLM-12

Valtioneuvoston asetus Turvallisuuskomiteasta (77/2013)

Turvallisuuskomitean suositus alueellisen ja paikallisen varautumisen yhteensovittamisen edistämiseksi

Turvallisuuskomitea suositaa alueellisia ja paikallisia toimijoita varmistamaan valmiussuunnitelmiansa ajantasaisuus, yhteensovittaminen ja varautumisen järjestelynsä valitsevassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa, toimeenpantaessa hyvinvointialueuudistusta sekä suunniteltaessa muuta aluehallinnon rakenteiden uudistamista.

Erityinen huomio on kiinnitettävä kuntien varautumistyön tukemiseen muutostilanteessa sekä varautumissuunnitelmien yhteensovittamisessa. Ratkaisut voivat olla alueellisesti eroavia, mutta kaikissa tilanteissa tulisi varmistua, että tukeutumismahdollisuudet ovat kaikkien toimijoiden tiedossa. Käytössä olevien varautumisfoorumien hyödyntämistä parhaiden käytäntöjen jakamiseen alueellisesti ja valtakunnallisesti tulee tehostaa.

Alueellisesti ja paikallisesti tulee huomioida mahdolliset erityispiirteet kansalaisten varautumiseen liittyen sekä järjestöjen roolin kehittämismahdollisuudet ja -edellytykset viranomaistoiminnan tukena. Elinkeinoelämän varautuminen on yhteen sovitettava alueellisesti ja paikallisesti kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamallin mukaisesti.

Alueellisten varautumisjärjestelyiden ja tilannekuvatoimintojen toimivuus ja yhteensopivuus on tarpeen testata harjoitustoiminnalla, jossa huomioidaan laaja-alaisesti eri uhkamallit. Toimijoiden valmiuksia parannetaan tehostetulla koulutustoiminnalla koko yhteiskunta huomioiden. Uudet varautumistoimijat (ml. luottamustoimien hoitajat) on koulutettava ja perehdytettävä tehtäviinsä.

Valtioneuvostotasolla seurataan muutoksen toimeenpanoa ja tarvittaessa annetaan toimintaa yhtenäistävää sekä tukevaa ohjausta. Tarvittaessa alueellisen ja paikallisen varautumisen kehittämiseksi on arvioitava myös lainsäädännön muutostarpeita tehtävien ja vastuiden selkiyttämiseksi. Tulevaisuudessa tulisi harkita nykyisten alueellisten valmius- ja turvallisuusfoorumien roolien yhdistämistä ja kehittämistä huomioiden toimijoiden maantieteelliset vastualueet. Alueellisen ja paikallisen varautumisen kehittäminen edellyttää koko yhteiskunnan poikkileikkaavaa ja yhteensovittavaa toimintamallia myös jatkossa.

Esa Pulkkinen

Turvallisuuskomitean puheenjohtaja

Esa Pulkkinen

Petri Toivonen

Turvallisuuskomitean pääsihteeri

Petri Toivonen

**PAIKALLIS- JA ALUETASON MERKITYS
VARAUTUMISEN YHTEENSOVITTAMISEN
TOIMIVALTAISEN VIRANOMAISEN VASTUUN
YHTEISTYÖN RAKENTAMISEN
VIEMINEN KÄYTÄNTÖÖN**

Kunta

Maakunta

AVI

Poliisi

Hyvinvointialue

PV

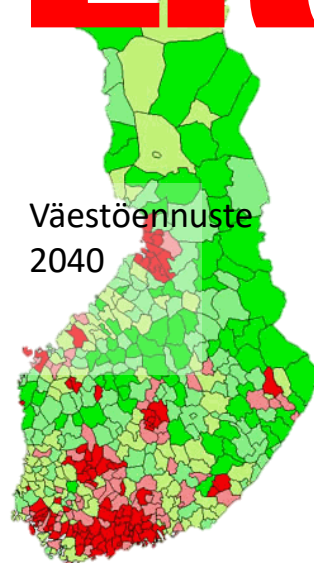
MINISTERIÖT

Vastuualueiden lukumäärä

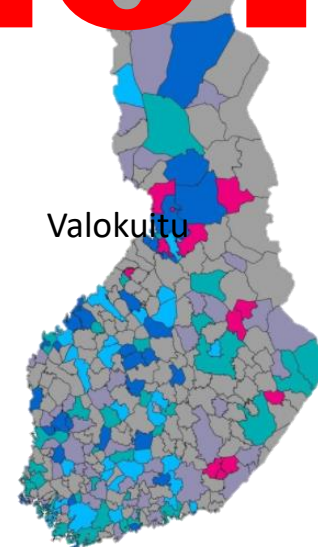
- Kolme
- Kaksi
- Yksi

Hätäkeskus

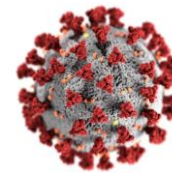
Väestöennuste
2040

Valokuitu

Kansalainen turvallisuustoimijana?

Maapallon ilmasto on jo lämmennyt noin asteen esiteollisesta ajasta. Jos kasvihuonekaasupäästöjä ei nopeasti vähennetä merkittävästi, 1,5 asteen raja ylitetään.

Päästöt kasvavat voimakkaasti

Keskilämpötilan nousu rajoitetaan 1,5 asteeseen

Toteutunut kehitys 1950-2017

Maapallon keskilämpötilan nousu esiteollisesta ajasta 1850-1900

+4,0°C
+3,0°C
+2,0°C
+1,5°C

2017 2040

Pohjautuu IPCC:n 1,5 asteen raportin tuloksiin. © Ilmatieteen laitos ja ympäristöministeriö

What are the results so far?

77. NDC

National Defence Courses (3,5 weeks)

- national level, organised by the National Defence Courses
- since 1961
- 239* courses organized (4/year)
- 9 798 participants

National Special Courses (2-5 days)

- specific theme or audience
- since 1986
- 59 courses organized (2-3/year)
- ~3 000 participants

Regional Defence Courses (1 week)

- regional level, organised by the regional authorities
- since 1962
- approx. 1 000 courses organized (~20+/year)
- ~ 60 000 participants

Yleistä valmiuslainsäädännöstä

- Suomi on oikeusvaltio – poikkeusoloissakin

Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. (PL 2 § 3 mom.)

- Suomen valmiuslainsäädäntöä ovat etenkin valmiuslaki ja puolustustilalaki
 - valmisteltu etukäteen normaalioloissa
 - pohjautuu perustuslakiin
 - tarkoitettu käytettäväksi erityisen vakavissa kriisitilanteissa, joissa normaaliolojen lainsäädännön toimivaltuudet ovat riittämättömät

Valmiuslaki

- Lain tarkoituksena on **poikkeusoloissa**:
 - suojata väestöä sekä turvata sen toimeentulo ja maan talouselämä,
 - ylläpitää oikeusjärjestystä, perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä
 - turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys (1 §)
- Laissa säädetään **viranomaisten toimivaltuuksista** poikkeusolojen aikana sekä **viranomaisten varautumisesta** poikkeusoloihin (2 §)
- Toimivaltuuksien **käyttöperiaatteet**: välttämättömyys, oikeasuhtaisuus, normaaliolojen lainsäädännön ensisijaisuus (4 §)
- Toimivaltuuksien **käyttönotosta päätettävä** laissa säädettyä käyttöönottoprosessia noudattaen (6–11 §)

Mitä ovat poikkeusolot? (1)

- *Poikkeusoloja* tämän lain mukaan ovat:
 - 1) Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava **hyökkäys** ja sen välitön jälkitila;
 - 2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan **hyökkäyksen uhka**, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista;
 - 3) väestön toimeentuloon tai maan **talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka**, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat;
 - 4) erityisen vakava **suuronnettomuus** ja sen välitön jälkitila;
 - 5) vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen **tartuntatauti**; sekä

(jatkuu...)

Mitä ovat poikkeusolot? (2)

6) sellainen

- a) julkisen vallan päätöksentekokykyyn;
- b) rajaturvallisuuden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen;
- c) välttämättömien sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palvelujen saatavuuteen;
- d) energian, veden, elintarvikkeiden, lääkkeiden tai muiden välttämättömien hyödykkeiden saatavuuteen;
- e) välttämättömien maksu- ja arvopaperipalvelujen saatavuuteen;
- f) yhteiskunnallisesti kriittisten liikennejärjestelmien toimivuuteen; tai
- g) edellä a–f alakohdassa lueteltuja toimintoja ylläpitävien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuuteen

kohdistuva **uhka, toiminta, tapahtuma tai näiden yhteisvaikutus, jonka seurauksena** yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti ja laajamittaisesti estyvät tai lamaantuvat tai joka muulla näihin vakavuudeltaan rinnastuvalla tavalla erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia.

Uusi!

Varautuminen

- **Varautumisvelvollisuus (12 §)**

Valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten, muiden valtion viranomaisten ja valtion liikelaitosten sekä *hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien*, kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa

Varautumistoimia esim.:

valmiussuunnitelmat, poikkeusoloja varten tehdyt tekniset ja rakenteelliset etukäteisvalmistelut, koulutus ja harjoitukset, tilojen ja kriittisten resurssien varaukset, poikkeusolojen viestinnän ja tietojen käsittelyn suunnittelu, varautumista koskevien ohjeiden antaminen

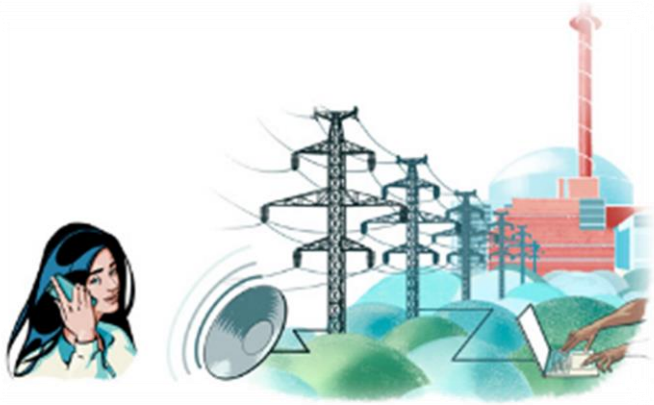
Velvollisuus koskee vain säännöksessä mainittuja toimijoita

Valmiuslain uudistaminen

- Lain kokonaisuudistus käynnissä oikeusministeriön johdolla
 - tarkoituksena saattaa laki vastaamaan nykyaikaista käsitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta ja sitä uhkaavista tekijöistä sekä erilaisten vaikutuksiltaan vakavien uhka- ja häiriötilanteiden tunnistamisesta
- Tavoitteet:
 - 1) lain soveltamisedellytysten ajantasaistaminen ja varautumisvelvollisuuden täsmentäminen
 - 2) lain toimivaltasäätelyn tarkistaminen ja sen saattaminen vastaamaan perustuslain vaatimuksia
 - 3) lain käyttöönotto- ja päätöksentekomenettelyjen toimivuuden kehittäminen sekä johtovaltasuhteiden täsmentäminen
 - 4) lain sisällön ja systematiikan tarkistaminen vastaamaan uudistettavaa sääntelyä sekä mahdolliset muut selkeyttämis- ja kehittämistarpeet

Alue- ja paikallistason varautumisen tukeminen?

Muuttuva toimintaympäristö, kokonaisturvallisuus ja sen yhteensovittaminen - Yhteiskunnan turvallisuusstrategia - YTS

Lähteitä

- **Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017. Valtioneuvoston periaatepäätös 2.11.2017**
https://turvallisuuskomitea.fi/wp-content/uploads/2018/02/YTS_2017_suomi.pdf
- **Kansallinen riskiarvio 2023**
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164627/SM_2023_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- **Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta 2021**
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163149/VN_2021_48.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- **Valtioneuvoston puolustusselonteko 2021**
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163405/VN_2021_78.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- **Ilmastonmuutos ja Suomen turvallisuus: Uhat ja varautuminen kokonaisturvallisuuden toimintamallissa 2021**
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163384/VNTEAS_2021_52.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- **Ilmastonmuutos ja Suomen turvallisuus: Uhat ja varautuminen kokonaisturvallisuuden toimintamallissa 2021**
https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2021/09/SUOMI-raportti_final.pdf
- **Koronaepidemian ensimmäinen vaihe Suomessa vuonna 2020. OTKES P2020-01**
https://otkes.fi/material/collections/20210630071110/7RRUvNDBZ/P2020-01_Korona.pdf

Lisää lähteitä

- Valmiuslaki (2012) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20111552>
- Puolustustilalaki (1991) <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1991/19911083>
- Eduskunnan tietopaketti 'Valmiuslain käyttöönottoaminen korona-aikana' (2020–2022) https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/valmiuslain-kayttoonottaminen-koronavirustilanteessa.aspx
- Valmiuslain kokonaisuudistus <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=OM015:00/2022>
- Turun yliopiston Studia Generalia -luento: Janne Salminen – Sääntely poikkeusoloissa (2020) https://youtu.be/v9Xm4_xIKT0
- Valtioneuvoston ajankohtaiselonteko turvallisuustilanteen muutoksesta (2022) <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-772-0>